

LISINSKI
SUBOTOM

UVJEK
LISINSKI

NEPROCIJENIV DOŽIVLJAJ!
21/22

SUMI JO

sopran

LJUBOMIR PUŠKARIĆ, bariton
ZAGREBAČKA FILHARMONIJA
IVO LIPANOVIĆ, dirigent

Subota, 30. listopada 2021. u 19.30
Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog

Fotografija: Dražen Petrač

Program:

Charles Gounod

Valcer iz 2. čina opere *Faust*

Charles Gounod

Je veux vivre, arija Julije iz 1. čina opere *Romeo i Julija*

Vincenzo Bellini

Eccomi in lieta vesta... Oh! Quante volte, recitativ i romanca Giuliette iz 1. čina opere *Capuleti i Montecchi*

Giuseppe Verdi

Cortigiani, vil razza dannata, arija Rigoletta iz 2. čina opere *Rigoletto*

Giuseppe Verdi

Tutte le feste al tempio... Vendetta, duet Gilde i Rigoletta iz 2. čina opere *Rigoletto*

Pietro Mascagni

Intermezzo iz opere *Cavalleria rusticana*

Gioachino Rossini

Largo al factotum, kavatina Figara iz 1. čina opere *Seviljski brijuč*

Giacomo Puccini

O mio babbino caro, arija Laurette iz 1. čina opere *Gianni Schicchi*

Gaetano Donizetti

O luce di quest' anima, arija Linde iz 1. čina opere *Linda iz Chamounixa*

**Koncertom se obilježava 35. obljetnica
međunarodnog opernog debija sopranistice Sumi Jo.**

Nakon koncerta s umjetnicima razgovara Sonja Mrnjavčić.

Fotografija: Novi list

SUMI JO

Sopranistica **Sumi Jo** jedna je od najtraženijih svjetskih lirskih koloraturnih soprana svoje generacije. Slavi je i hvali i publika i kritika zbog iznimne muzikalnosti te nevjerojatne pokretljivosti, preciznosti i topline glasa. Jedna je od glazbenih umjetnica s najviše prodanih nosača zvuka u žanru klasične glazbe na svijetu, s više od 50 snimljenih nosača zvuka, uključujući i višestruko nagrađivane zvučne zapise opera *Žena bez sjene* pod ravnanjem sir Georga Soltija (Decca) i *Krabuljni ples* Herberta von Karajana. Za svoj najnoviji nosač zvuka *Majka (Mother)*, zbirku klasičnih, tradicijskih i crossover popjevaka posvećenih majci, umjetnica je u studenome 2019. odlikovana nagradom *Platinum Award*.

Rođena u Južnoj Koreji, Sumi Jo pjevanje je studirala u rodnom Seulu, potom u Italiji na Konzervatoriju Akademije Santa Cecilia u Rimu, gdje je diplomirala *suma cum laude* u listopadu 1986. Pobjednica je mnogih prestižnih svjetskih pjevačkih natjecanja i dobitnica prvih nagrada na međunarodnim natjecanjima u Seulu, Napulju, Enni, Barceloni, Pretoriji, Međunarodnom natjecanju *Carlo Alberto Cappelli* u Veroni i Međunarodnom natjecanju Zaklade Festivala *Puccini*.

Sumi Jo, danas najpoznatija po brojnim zvučnim zapisima i interpretacijama *bel canto* pjevačkoga repertoara, za koje je višestruko nagrađivana *Grammyjima*, europski operni debi imala je u ulozi Gilde u *Rigolettu* u Gradskom kazalištu *Giuseppe Verdi* u Trstu 1986. Usljedio je niz impresivnih nastupa u naslovnim ulogama najpoznatijih svjetskih opera, kao što su uloga Oskara (*Krabuljni ples* – s Placidom Domingom) na Salzburškim svečanim igrama 1987., Thetis u operi *Fentone* u Teatru alla Scala, te Barbarina u *Figarovu piru* u Bavarskoj državnoj operi 1988., prvi nastup u Bečkoj državnoj operi i u Metropolitan operi kao Gilda (*Rigoletto*) 1989., kao Kraljica noći u čikaškoj opernoj kući Lyric Opera i kao Olympia u *Hoffmannovim pričama* u londonskom Royal Opera House 1990. Od tada je Sumi za svoje pjevačko umijeće i raskošan glas dobila niz najviših ocjena kritičara diljem svijeta, postala je miljenica operne publike na svim kontinentima te je nastupala u najvećim i najpoznatijim opernim kućama i koncertnim dvoranama svijeta. Tražena je interpretkinja na gala-koncertima, a nastupila je i kao posebna gošća na velikim svjetskim priredbama, kao što su Svjetsko nogometno prvenstvo, svečanost otvaranja Zimskih olimpijskih igara u Sočiju, Olimpijskih igara u Pekingu i Paraolimpijskih zimskih igara u Pyeongchangu u Južnoj Koreji, gdje je kao počasna ambasadorica izvodila službenu himnu Igara *Here as One*. Sumi je pripala i čast da pjeva pred papom Franjom za njegova posjeta Južnoj Koreji 2014. godine.

Tridesetu godišnjicu svojega opernog debija u opernoj sezoni 2016./2017. umjetnica je proslavila nastupima diljem Australije (Canberra, Sydney, Brisbane i Melbourne) te u filipinskoj Manili, zatim nastupom u Kulturnom centru Zaklade *Stavros Niarchos* u Ateni, koncertima u Toulouseu, Taipeiju i Pingtungu s Nacionalnim orkestrom Capitole iz Toulousea, serijom koncerata posvećenih Mariji Callas u suradnji s Hongkonškom filharmonijom i recitalima u Clermont-Ferrandu i Montrealu. U istoj je sezoni kao solistica gostovala u Montrealu, nastupivši s Montrealskim simfonijskim orkestrom kojim je ravnao Kent Nagano, s Njujorškom filharmonijom pod vodstvom Longa Yua u prigodi proslave

Lunarnog novogodišnjeg koncerta u David Geffen Hallu. Sumi će proslaviti 35. godišnjicu svoje pjevačke karijere u opernoj sezoni 2021./2022. koncertnom turnejom koja obuhvaća nastupe u najvećim svjetskim glazbenim središtima, Moskvi, Parizu, Tajlandu, Singapuru, Hong Kongu, gradovima Australije i Koreje, kao i nizu drugih svjetskih metropola. Ujedno će objaviti i novi nosač zvuka s glasovitim baroknim ansamblom I Musici.

Najnoviji nastupi Sumi Jo obuhvaćaju gala-koncerte u rimskom Koloseju, otvaranje nove operne kuće u Guangzhou, inauguralnu izvedbu prvoga profesionalnog orkestra u Hanoju (The Sun Symphony Orchestra), koncert u sklopu proslave tridesete godišnjice Koncertne dvorane u Šangaju, koncert s budimpeštanskim Filmskim orkestrom te koncert u Théâtreu des Champs-Élysées u Parizu, Teatru Colón u Bogoti, u Palači u Kremlju i Boljšoj teatru u Moskvi (gdje joj je dodijeljena nagrada za najbolju azijsku umjetnicu u sklopu međunarodnoga natječaja BraVo /BraVo International Music Awards/), u Sankt Peterburgu, Londonu, Krasnojarsku, Latviji i Almatyju u Kazahstanu. Koncerte i majstorske tečajeve pjevanja održavala je i diljem Koreje, Kine i Europe, a recitale u Dvorani São Paulo, Nacionalnoj operi Rhin Strasbourg, Dvorani Roy Thomson u Torontu, u Théâtreu du Châtelet, na Smetaninu festivalu u Litomyslu i londonskom Wigmore Hallu.

U Metropolitan operi u New Yorku Sumi Jo je nastupila u glavnoj ulozi u operi *Lucia di Lammermoor*, kao Gilda u *Rigolettu*, Olympija u *Hoffmannovim pričama*, Rosina u *Seviljskom brijaču* i kao Oskar u *Krabuljnom plesu*. Slušateljstvo u Teatru alla Scala imalo je prilike čuti njezino besprijekorno umijeće belkanta u operama *Grof Ory (Le comte Ory)* i *Fra Diavolo*. U Teatru Colón u Buenos Airesu nastupila je u ulogama Gilde, Zerbinette i Kraljice noći, s kojom je prvi put nastupila i u Bečkoj državnoj operi. Sumi Jo nedavno je nastupila i u ulogama Fiakermili, u *Arbelli* (R. Strauss) i Fiorille u *Turčinu u Italiji* (G. Rossini) u Hamburškoj državnoj operi, kao Madam Mao u *Nixonu u Kini* (J. Adams) u pariškom Théâtreu du Châtelet, kao Julija u *Romeu i Juliji* (C. Gounod) u Gradskom kazalištu u Rio de Janeiru, Lucia di Lammermoor u Firentinskoj operi i Manon Lescaut u istoimenoj Auberovoj operi u Opéri Royal de Wallonie u Liègu.

U ožujku 2018. Sumi Jo nastupila je na koncertu sjećanja na prerano preminulog kolegu i prijatelja Dmitrija Hvorostovskog, uz Annu Netrebko, Elinu Garanču i Angelu Gheorghiu. Glumila je i u nekoliko filmova, uključujući i film *Mladost (Youth)* Paola Sorrentina uz Michaela Cainea u glavnoj ulozi. Poznata pjesma iz toga filma *Simple Song #3* koju ona interpretira donijela joj je nominacije za nagradu *Golden Globe*, kao i nominaciju za *Oscara* u kategoriji „Glazba – originalna pjesma“ 2016. godine.

Proteklih godina Sumi Jo bila je članica žirija renomiranih pjevačkih natjecanja, kao što su *Singer of the World* u Cardiffu 2017., Međunarodno pjevačko natjecanje u Hong Kongu, Međunarodno pjevačko natjecanje kraljice Sonje u Oslu i *Glyndebourne Opera Cup*.

Godine 2003. izabrana je za „Umjetnicu mira“ UNESCO-a, a 2019. Vlada Republike Italije dodijelila joj je odlikovanje Red zvijezde Italije (*Cavaliere dell'Ordine della Stella d'Italia*).

LJUBOMIR PUŠKARIĆ

Bariton **Ljubomir Puškarić** (Zagreb, 1981.) u rodnom gradu počeo je osnovno glazbeno i pjevačko obrazovanje 2004. godine. Najprije je pohađao privatne satove kod Darije Hreljanović, zatim kod Vitomira Marofa, nacionalnoga prvaka HNK-a, uz istovremeno pohađanje Glazbene škole Pavla Markovca (2006./2007.), u klasi profesorice Nataše Šurine. Nakon toga je studirao pjevanje na Muzičkoj akademiji u Zagrebu (2007./2008.), u klasi profesorice Vlatke Oršanić. U ljeto 2008. godine dobiva stipendiju na Sveučilištu Indiana u Bloomingtonu, pa se upisuje na Jacobs School of Music (u klasi profesora Roberta Harrisona), glasovitu američku glazbenu akademiju koja je već desetljećima u svjetskom vrhu glazbenoga visokoškolskog obrazovanja.

Još prije odlaska u SAD, 2006. godine Ljubomir Puškarić nastupao je kao solist, pjevajući manje i srednje uloge u predstavama Opere Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu. U listopadu 2007. prvi put je nastupio u glavnoj ulozi, kao Figaro u *Seviljskom brijaču* G. Rossinija. Angažmane u inozemnim opernim kućama dobivao je još tijekom studija u SAD-u, točnije u Cincinnatiju 2009. godine, u kojem je proveo dva mjeseca u programu za mlade pjevače. Samo tjedan dana nakon završetka studija nastupio je u tri koncertne izvedbe kantate *Carmina Burana* Carla Orffa s glasovitim Clevelandskim orkestrom u dvorani Severance u Clevelandu. Ubrzo je nastupio i na dvama koncertima na *Cincinnati May festivalu* pod ravnanjem renomiranoga američkog dirigenta Jamesa Conlona. U lipnju 2010. osvojio je prvu nagradu na Međunarodnom natjecanju *Ondina Otta* u Mariboru. Iste je godine gostovao u Seattle Operi, tumačeći ulogu Enrica u *Luciji di Lammermoor* G. Donizettija, a jesen 2011. proveo je u angažmanu u Lyric Operi u Chicagu, gdje je nastupio pod ravnanjem Emmanuela Villaumea te sir Andrewa Davisa. Uslijedili su i pozivi na gostovanja na europskim pozornicama, najprije u Državnoj operi u Hamburgu (u ulozi Valentina u operi *Faust* C. Gounoda), a potom i u Rimskoj operi (Teatro dell'Opera Roma), u ulozi Paola Orsinije u Wagnerovoj operi *Rienzi*.

Od povratka s usavršavanja, u Operi Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu nastupio je u brojnim ulogama baritonskog repertoara. U svibnju 2015. godine postao je članom ansambla HNK-a u Zagrebu, a u svibnju 2016. promoviran je u prvaka Opere. Do danas je u zagrebačkom HNK-u nastupio u više od trideset pretežito glavnih uloga baritonskog repertoara. Počeo je suradnju i sa svim ostalim hrvatskim opernim kazalištima koju održava i danas, ponajprije s HNK-om u Splitu u kojem je dobio Nagradu *Ante Marušić* za najbolje ostvarenje u operi u sezonama 2016./2017. i 2017./2018. Aktivno koncertira kao solist sa Zagrebačkom filharmonijom i Simfonijskim orkestrom Hrvatske radiotelevizije već više od deset godina, a od 2015. počinje niz zahtjevnijih snimanja. Uz ciklus pjesama *Z mojih bregov* Krešimira Baranovića u produkciji Zagrebačke filharmonije, pjevao je i baritonsku dionicu u *Missi Maruliani* Frane Paraća. Uslijedila su snimanja naših najpoznatijih opera u produkciji HRT-a. Najprije je nastupio u naslovnoj ulozi opere *Nikola Šubić Zrinski*, a potom i kao Kocelin u *Porinu* pod ravnanjem Ive Lipanovića i Pavla Dešpalja. Diskografsku suradnju ostvario je i s HNK-om Ivana pl. Zajca u Rijeci, s kojim je za njemački CPO

snimio operu *Povratak mornara* Franza von Suppèa (uloga Pietra). Spomenutim izdanjima svakako treba dodati tri važna snimanja za Bavarski radio (Bayerischer Rundfunk) pod ravnanjem Ivana Repušića. Ponajprije *Rekvijem* Mauricea Durufléa 2017., potom *Ero s onoga svijeta* 2019. te *Glagoljaški rekvijem* Igora Kuljerića početkom 2020. godine. Potonji je osim diskografske nagrade *Porin* osvojio i najugledniju međunarodnu nagradu, „glazbenog Oscara“ za najbolji album u kategoriji djela klasične glazbe sa zborom.

Uz spomenutu Nagradu *Ante Marušić* u splitskom HNK-u, Ljubomir Puškarić dobitnik je brojnih nagrada i priznanja, među kojima se ističu – Mladi glazbenik godine (Zagrebačka filharmonija), *Vladimir Ruždjak* (HNK Zagreb), *Milka Trnina* (HDGU) te Nagrada hrvatskog glumišta (za ulogu markiza Pose u Verdijevu *Don Carlu*).

ZAGREBAČKA FILHARMONIJA

Iako današnji naziv nosi tek od 1920. godine, **Zagrebačka filharmonija** postoji kao profesionalno orkestralno tijelo pedesetak godina dulje od svojega naziva. U tom stoljeće i pol dugom razdoblju Orkestar je bio vodeći promicatelj glazbene umjetnosti ne samo u gradu čije ime nosi nego diljem domovine te njezin veleposlanik na četiri kontinenta. Impresivan je broj Filharmonijinih koncerata tijekom toga razdoblja u matičnom gradu, ali možda je još impresivniji popis zemalja, gradova i dvorana u kojima je proteklih desetljeća taj orkestar muzicirao. Za to su između ostalih bili zaslužni umjetnički voditelji i šefovi dirigenti: od Ivana pl. Zajca i Krešimira Baranovića, Milana Sachsa i Friedricha Zauna, preko Lovre pl. Matačića, Milana Horvata, Pavla Dešpalja i Pavela Kogana, Kazushija Ōnoa, Alexandra Rahbarija i Vjekoslava Šuteja, do Davida Danzmayra i Dawida Runtza, sadašnjega šefa dirigenta.

Posebno iskustvo u posljednjem desetljeću (2011.) bile su dvije izvedbe Mahlerove *Osmes simfonije*, „Simfonije tisuće“ (u Zagrebu i Ljubljani), kad su se udružili orkestri Zagrebačke i Slovenske filharmonije, uz sudjelovanje dvadeset pjevačkih zborova iz obiju država, uz niz vrhunskih vokalnih solista – ukupno 1135 pari očiju pratilo je svaki mig proslavljenoga Valerija Gergijeva za dirigentskim pultom.

Samo u posljednjih nekoliko sezona Orkestar je gostovao u Carnegie Hallu u New Yorku, u Argentini, u Omanu, Kuvajtu, Kini, Beču, Salzburgu, Lisabonu, Budimpešti, Varšavi, Krakovu, Moskvi, Lenjingradu, Rimu, Dresdenu, Zürichu i Milanu. Redovito, dakako, nastupa i u domovini, od Istre do Dubrovnika.

Najnovija sezona 2021./2022. počela je sudjelovanjem na prestižnom Festivalu *George Enescu* u Bukureštu, gdje se Zagrebačka filharmonija našla u društvu vrhunskih europskih orkestara, poput Berlinske filharmonije, Londonskoga simfonijskog orkestra, Orkestra milanske Scale i amsterdamskoga Kraljevskog Concertgebouw orkestra.

Zagrebačka filharmonija odavno ne vodi brigu samo o sebi i vlastitoj promociji. Na mnoge načine pomaže mladim glazbenicima na njihovu putu, dodjeljujući godišnju *Nagradu za najuspješnijeg mladog glazbenika* te svirajući za Muzičku akademiju, čime njezine studente predstavlja kao soliste i dirigente, ali i kao skladatelje.

Za mladu publiku godišnje održi desetak tematskih koncerata za sve uzraste djece u suradnji s Hrvatskom glazbenom mladeži, a od sezone 2019./2020. Filharmonija je ustanovila i poseban koncertni ciklus za najmlađe – *MiniMini*.

Orkestar na svojim gostovanjima redovito predstavlja i hrvatsku glazbu, dok za svoju redovitu koncertnu sezonu u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog od hrvatskih skladatelja naručuje nova djela.

Kao i posljednjih desetljeća, i danas snima za ugledne diskografske kuće; samo s maestrom Dmitrijem Kitajenkom snimljena su tri nosača zvuka za diskografsku tvrtku Oehms Classics s djelima ruskih majstora. U izdanju diskografske kuće Croatia Records upravo je objavljen prvi od triju kompaktnih diskova sa skladbama suvremenih hrvatskih autora kojima su prethodila dva CD-a s djelima generaciju-dvije starijih domaćih skladatelja.

U svojem najmlađem, *OFF* (pretplatničkom) *ciklusu* Filharmonija hrabro čini iskorake iz svijeta klasične glazbe svojim popularnim koncertima poput *Tango & Fado*, *Walt Disney Magic Music*, *Stjepan Hauser – čarobnjak violončela*, *Guitar Fever* by Vlatko Stefanovski ili *rock-opere Jesus Christ Superstar*.

Dobrotvorni koncerti dio su svake koncertne sezone Zagrebačke filharmonije – *Korak u život*, *Pokaži ljubav*, *Koncert za život u sjećanje na Anu Rukavinu i Vjekoslava Šuteja*; ali i redoviti božićni i korizmeni koncerti, filharmonijski balovi, koncerti za Grad Zagreb i za Dan državnosti.

Teško je izbrojiti koliko puta u godini Zagrebačka filharmonija ustane da pozdravi dirigenta čijim prvim zamahom štapića počinje još jedna glazbena čarolija.

IVO LIPANOVIĆ

Dirigent **Ivo Lipanović** rođen je u Dubrovniku, a podrijetlom je iz Lumbarde na otoku Korčuli, gdje je i počeo svoju glazbenu aktivnost. Studirao je dirigiranje na zagrebačkoj Muzičkoj akademiji, a 1986. pobijedio je na natjecanju mladih dirigenata u Zagrebu, nakon čega je angažiran kao zborovođa u HNK-u Split. Debitirao je kao operni dirigent izvedbom Verdijeve *Traviate* (1987.). Nedugo nakon toga uslijedio je njegov prvi *Rigoletto* (1989.), pa prva operna premijera – *Ero s onoga svijeta* Jakova Gotovca – 10. prosinca 1989. (redatelj Marin Carić). Iste je godine prvi put nastupio i na Splitskom ljetu, dirigirajući Orffovu kantatu *Carmina Burana*.

Od 1992. do 1998. Ivo Lipanović bio je ravnatelj splitske Opere i umjetnički ravnatelj glazbenoga programa Splitskog ljeta. Za to vrijeme dirigirao je niz koncerata i baleta, oratorija i opera. Nastupao je u svim nacionalnim hrvatskih kazališnim kućama, a dirigirao je Simfonijskim orkestrom HRT-a, Zagrebačkom filharmonijom, Dubrovačkim simfonijskim orkestrom i Varaždinskim komornim orkestrom te Makedonskom filharmonijom, orkestrima Nordwestdeutschen Philharmonie, MDR Sinfonie Orchester Leipzig i drugima. Dirigirao je brojne balette i oratorije.

Zapažena inozemna karijera Ive Lipanovića počela je 1995. godine, dok je još bio stalno angažiran u Splitu. Najprije se otisnuo u Južnu Koreju, gdje je u Seulu

ravnao produkcijom Verdijeve opere *Don Carlo*, a zatim je u turskoj prijestolnici Ankari bio generalnim umjetničkim ravnateljem Državne opere (2001.–2003.) i umjetničkim direktorom festivala u Aspendosu. U Turskoj je postavio niz produkcija (Orff: *Carmina Burana*, Giordano: *Andrea Chénier*, Bizet: *Carmen*, Gounod: *Faust*, Puccini: *Turandot*, Verdi: *Don Carlo*, Mascagni: *Cavalleria rusticana*, Leoncavallo: *I Pagliacci*, J. Strauss: *Šišimiš*). U talijanskom gradiću Spoleto dugo je bio docentom za mlade pjevače i orkestralne glazbenike; ondje je dirigirao i niz opernih djela (Gounod: *Faust*, Massenet: *Werther*, Mozart: *Figarov pir*, Mascagni: *Cavalleria rusticana*, Wolf-Ferrari: *Suzanina tajna*, Puccini: *Manon Lescaut*). Na Sardiniji je dirigirao premijere u Teatru Lirico u Cagliariju (Gounod: *Faust*, 1996.) i Teatru Verdi u Sassariju (Mascagni: *Cavalleria rusticana*, 1998.), a na Siciliji u Teatru Vittorio Emanuele u Messini (Bizet: *Carmen*, 2009.); u Trapaniju na festivalu *Luglio Musicale Trapanese* (Mascagni: *Cavalleria rusticana* i Leoncavallo: *I Pagliacci*, 2010. te Bizet: *Carmen*, 2014.); u Teatru Greco u Cataniji (Bellini: *Norma*, 2016.). Dodajmo da je tijekom 1996. u Teatru Filarmonico u Veroni integralno izveo sve glasovirske koncerte Saint-Saënsa sa solistom Aldom Ciccolinijem te sve četiri simfonije Felixa Mendelssohna Bartholdyja. U istom je talijanskom kazalištu postavio i premijeru Verdijeve opere *Traviata* (2005.), nakon što je godinu prije s ansamblom Arena di Verona izveo Puccinijevu operu *Madama Butterfly* u Brescii (2004.), u sklopu stote obljetnice praižvedbe Puccinijeva remek-djela. U Teatru Verdi u Pisi postavio

je premijeru Verdijeve opere *Simon Boccanegra* (2015., redatelj Lorenzo Maria Mucci), koja je gostovala u Teatru del Giglio (Lucca), Teatru Goldoni (Livorno) i Teatru Sociale (Rovigo).

Na njemačkom tlu Lipanović je isprva dirigirao u Deutsche Operi u Berlinu Orffovu kantatu *Carmina Burana* (1999.), a onda i svečanu izvedbu Verdijeve opere *Falstaff*, na samu stotu obljetnicu skladateljeve smrti, 27. siječnja 2001. godine.

U ožujku 2000. prvi put nastupa u Francuskoj, u Operi u Nici (Čajkovski: *Evgenij Onjegin*), gdje je surađivao s Barbarom Hendricks, Vladimirom Černovim i Mattijem Salminenom. Nakon koncerta s Barbarom Hendricks i Simfonijskim orkestrom HRT-a u Zagrebu, sudjelovao je na turneji po Francuskoj (Nica, Strasbourg, Toulouse, Merignac, Avignon, Lyon i Paris-Chatelet) i Švicarskoj (Bern).

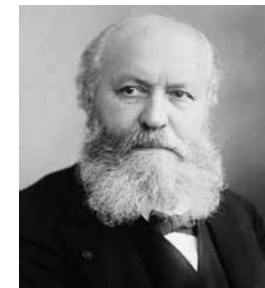
U listopadu 2002. premijerno je izveo Bizetovu *Carmen* s Orkestrom National Arts centra u kanadskoj Ottawi. U siječnju 2013. uspješno je postavio operu *Evgenij Onjegin* P. I. Čajkovskog u Narodnom pozorištu u Sarajevu, a u svibnju 2016. Verdijevu *Aidu* u makedonskoj Operi u Skoplju. U prosincu 2013. dirigirao je Verdijevu *Traviatu* s Elenom Mošuc u naslovnoj ulozi u Operi Nationala Romana Iasi.

Surađivao je s mnogim svjetskim opernim zvijezdama: Joséom Carrerasom, Mattijem Salminenom, Barbarom Hendricks, Svetlanom Vassilevom, Paolom Conijem, Paolettom Marrocu, Fiorenzom Cedolins, Invom Mulom i Denyce Graves. Uz vrlo bogat operni i oratorijski repertoar, maestro Ivo Lipanović ravnao je izvedbama brojnih simfonijskih djela. Godine 2017. s velikim je uspjehom ravnao (u ciklusu *Arioso* Koncertne dvorane Vatroslava Lisinskog) izvedbom opere *Don Carlo* Giuseppea Verdija.

U diskografskoj aktivnosti valja istaknuti nosač zvuka s oratorijem *De civitate libertatis veritas (Istina o Gradu slobode)*, koji je na stihove msgr. Želimira Puljića i Luka Paljetka skladao Đelo Jusić, zatim ciklus madrigala za djevojački zbor i instrumentalni ansambl *Spiriti eccellenti* hrvatskoga skladatelja Petra Bergama (1998.) te nosač zvuka *Il Bel Sogno* s opernim arijama koje je pjevala sopranistica Inva Mula uz Zagrebačku filharmoniju (2009.).

Od 2014. do 2018. drugi je put bio ravnatelj Opere HNK-a Split, a vršitelj dužnosti ravnatelja Opere od listopada 2018. do listopada 2019. godine.

Najširem krugu operne publike malo je poznato da je glavni lik opere **Faust Charlesa Gounoda** (Paris, 17. lipnja 1818. – Saint-Cloud, 18. listopada 1893.) za koju su Jules Barbier i Michel Carré libreto izradili prema prvom dijelu istoimene tragedije Johanna Wolfganga von Goethea, stvarna, povijesna osoba. Johann Georg Faust živio je na prijelazu s 15. na 16. stoljeće u južnoj Njemačkoj i bio je alkemičar, nekromant, astrolog i proricatelj sudbine, a prema mnogima i varalica i hohštapler.

Prema nekim zapisanim svjedočanstvima, pojavljivao bi se nakratko u raznim gradovima i odmah iščezavao; u jednoj se prilici navodno hvalio da sva Platonova i Aristotelova djela zna napamet. Svojim opsjenama i bizarnim dosjetkama zabavljao je društva u krcmama diljem južne Njemačke, a bamberškom nadbiskupu čak je izradio i horoskop. Prema povijesnoj predaji, poginuo je u eksploziji u Breisgau, izvođači kemijske eksperimente kojima je navodno stvarao zlato. Njegovo truplo pronađeno je u „tako strašno deformiranom stanju“ da je za njegove suvremenike to bio nedvosmislen znak da je nakon njegove smrti sâm đavo došao po njegovu dušu. Prvi književnik koji je pisao o Faustu (tragedija *Dr. Faust*) bio je renesansni engleski pjesnik i dramatičar Christopher Marlowe (1564. – 1593.), a sasvim je izvjesno da je Goethe poznavao njegovo djelo. No Goetheov *Faust* je kompleksno i slojevito djelo, a njemačkoga je književnika tzv. faustovska tematika (njem.: *Fauststoff*) zaokupljala gotovo cijeloga života. Dobro poznatu osnovnu potku dramske radnje Goetheove tragedije zadržali su i Gounodovi libretisti: Faust prodaje dušu Nečastivom, koji se utjelovljuje u liku Mefista, kako bi dobio pristup svim blagodatima, lagodnostima i užicima ovozemaljskoga života. Gounod je operu skladao od 1856. do 1858., a praizvedena je s velikim uspjehom 19. ožujka 1859. u Théâtreu Lyrique u Parizu. O velikoj popularnosti Gounodova *Fausta* govori i podatak da je upravo izvedbom te opere 1883. svečano otvorena jedna od najvećih svjetskih opernih kuća – njujorška Metropolitan opera. **Valcer** iz opere *Faust* dio je petoga prizora na sajmu, svojevrsne pijanke iz drugoga čina, u kojem Faust i Mefisto uživaju u veselom i poletnom plesu mladih djevojaka, studenata i građana, svojevrsnoj apoteozni mladosti i životne radosti, s dozom profinjene erotike.

Posebno je zanimljiva i intrigantna povijest izvora fabule jedne od najpoznatijih svjetskih tragedija koju danas poznajemo uglavnom iz pera Williama Shakespearea *Romeo i Julija*. Veliki engleski pjesnik radnju za svoju dramu o tragičnim ljubavnicima u grubim je crtama preuzeo od pjesnika Arthura Brookea, koji ju je pak „izveo“ iz francuske inačice iste priče renesansnoga humanista i pisca, Francuza Pierrea Boaistuaua (Launaya). No i Boaistuau je glavne niti radnje svoje verzije tragedije preuzeo iz romana *Romeo i Julija* talijanskoga književnika Luigija Da Porta, objavljenog još 1535. Predlošci za dvije opere o slavnim veroneškim ljubavnicima Gounodovu operu u pet činova **Romeo i Julija** te Bellinijevu **Capuleti i Montecchi**, čija ćemo dva fragmenta večeras slušati, primjeri su opernih libreta temeljenih na potpuno različitim izvorima. Dok su već spomenuti Gounodovi libretisti Barbier i Carré

svoj libreto oblikovali „izravno“ na Shakespeareovoj verziji tragedije, Felice Romani (1788. – 1865.), jedan od najboljih talijanskih libretista 19. stoljeća, svoju verziju libretoa za Bellinijevu operu temeljio je na mnogo starijem talijanskom izvorniku. Charles Gounod studirao je osim glazbe i teologiju, a godinama je djelovao i kao zborovođa i orguljaš u jednoj od pariških crkava, što je ostavilo vidnih tragova i u glazbenoj fakturi njegovih opernih djela. Iako i *Romeo i Juliju* krase profinjena tipično francuska majstorska orkestracija i bujnost instrumentalnih boja, struktura je vrlo pregledna, a harmonijski jezik raskošan i bogat modulacijama. Nakon uspjeha na praizvedbi 27. travnja 1867. u istom kazalištu u kojem je trijumfirao i s *Faustom*, Théâtre Lyrique, *Romeo i Julija* bila je, paradoksalno, dugo repertoarni komad pariške Komične opere (Opéra Comique); tek je 1888. stigla i na pozornicu pariške Opere, no već prije toga izvedena je 1867., gotovo istovremeno, i u Londonu i New Yorku. Kritičari su na praizvedbi posebno hvalili „dražesne duete“ i blistavu ariju Julije ***Je veux vivre*** (*Hoću živjeti*) iz prvoga čina, koja je ubrzo postala uspješnica i traženi bis pjevačkih zvijezda na koncertnim pozornicama svijeta. Skladana u ritmu valcera, puna je sunca, vedrine i mladenačkog žara. Iza prividne lakoće i lepršavosti krije se iznimno teška i virtuozna vokalna dionica, pa je to „kamen kušnje“ i za najveće koloraturne pjevačice svijeta. Uistinu je teško povjerovati da arija takvog životnog poleta, koju bismo prije očekivali u nekoj opereti, ima mjesto u jednoj od najpoznatijih svjetskih tragičnih opera. Iako proistekla iz istoga književnog „tkanja“ jedne od najvećih svjetskih ljubavnih tragedija, dijametralno suprotna Gounodovoj uspješnici je romanca ***Eccomi in lieta vesta...*** (*Evo me odjevene za radostan dan...*)

Vincenza Bellinija (Catania, 3. studenog 1801. – Puteaux kod Pariza, 23. rujna 1835.) iz prvoga čina njegove lirske tragedije *Capuleti i Montecchi* (*I Capuleti e i Montecchi*). Ona je mračna, ekspresivna i puna bola. Bellini, koji je bio jedan od najvećih *wunderkinda* u povijesti glazbe, s kojim se čak ni Mozart nije mogao mjeriti (Bellini je s glazbenom podukom počeo još kao dvogodišnjak, u trećoj je godini već svirao čembalo, a u šestoj skladao prva djela!). Umro je mlad, tragično pogođen od bolesti jetre i crijeva, s kojom se dugo borio. Genij Vincenza Bellinija još za njegova života osvjetljavao je put najvećim skladateljima njegova vremena i uvelike utjecao na razvoj opere kao vrste u cjelini. Tako je upravo izvedba opere *Capuleti i Montecchi* u Leipzigu u ožujku 1834. ostavila dubok dojam na mladog Richarda Wagnera i do temelja „uzdrmala“ njegovu dotadašnju glazbenu poetiku, djelujući na njega poput opijata, vizionarski mu otvarajući neslućene vidike u vlastitom skladateljskom razvoju. Wagner je kod Bellinija hvalio „jasnu, jednostavnu i plemenitu melodiju“ i „stabilnu formu“, a u jednoj prilici je za njegovu *Normu* rekao da ona „od svih Bellinijevih djela uz najbogatiju punoću melodijske stapa nutarnji žar s dubokom istinom“. U Bellinijevim kasnim operama *bel canto* je dosegao jedan od svojih vrhunaca, ne samo kao tehnika pjevanja, nego ponajprije kao glazbena estetika, *stil*. Libreto Bellinijeve opere *Capuleti i Montecchi*, za razliku od Shakespeareove tragedije, fokusiran je na posljednja 24 sata prije samoga tragičnog čina; događa

se u zatvorenim prostorima, što stvara gotovo „klaustrofobičnu“ atmosferu, a opera time dobiva i komorni karakter. No zanimljivo je da operom dominiraju i muški zborovi, što djelu daje patrijarhalni „štih“. Romanca *Evo me odjevene za radostan dan...* glazbeni je trenutak u kojem se Julija priprema za vjenčanje s Tebaldom: njezina je duša puna boli; ona očajava, jer njezino srce pripada Romeu. Za razliku od ostalih Bellinijevih arija, poznatih po širokim lukovima i dugim dahovima, romanca je građena na kraćim glazbenim mislima, koje baš zbog toga dobivaju na psihološkoj snazi samosvjesne žene koja stoički podnosi težak udarac sudbine. Brilljantno orkestrirana, gotovo asketska u zvuku u kojem dominira jednostavno preludiranje harfe i topli tonovi flaute, romanca u prvi plan stavlja čudesno lijep pjev, koji je Belliniju uistinu od Boga dan. Kritika diljem svijeta jednoglasna je u ocjeni da je upravo naša večerašnja gošća, operna diva Sumi Jo, jedna od najboljih svjetskih interpretatorica te potresno lijepe arije.

S operom ***Rigoletto*** **Giuseppe Verdi** (Roncole kraj Busseta, 10. listopada 1813. – Milano, 27. siječnja 1901.), jedan od najvećih opernih skladatelja glazbene povijesti, stvorio je 1851. godine svoje prvo remek-djelo koje mu je pribavilo svjetsku slavu. U potrazi za libretom nove opere koju je trebao skladati kao narudžbu za znamenito kazalište Fenice (Teatro La Fenice) u Veneciji, Verdi je naišao na dramu *Kralj se zabavlja* (*L'roi s'amuse*) Viktora Hugoa kojom se oduševio i za koju je rekao da je „jedna od najvećih tema i možda najveća drama modernoga doba“, da je „Rigoletto (tj. u Hugoovu originalu Triboulet) kreatura dostojna Shakespearea“. Majstorski zamišljen zaplet radnje, splet okolnosti dostojan najboljih grčkih tragedija i tragična sudbina dvorske lude-grbavca duboko su se dojmili Verdija i pokrenuli u njemu najbolje kreativne sile koje su u majstorskoj transformaciji drame u libreto Verdijeva libretista Francesca Marije Piavea urodile jednim od najvećih opernih ostvarenja u povijesti operne vrste. Nakon senzacionalnog uspjeha na premijeri u ožujku 1851., *Rigoletto* je, kao nijedna opera do tada i u gotovo nevjerovatno kratkom vremenu, postavljen na scenu ne samo talijanskih nego i najvećih svjetskih opernih kuća, a kao kuriozitet se spominje i postavljanje i uvrštavanje *Rigoletta* na repertoar indijskih opernih kuća: u Mumbaiju (1865.), ali i u Bataviji i Kalkuti, te na Operi u Manili (1867.). Arija Rigoletta iz drugoga čina opere ***Cortigiani, vil razza dannata*** (*Dvorani, prokleti soju podli*) trenutak je u operi u kojem Rigoletto u velikom strahu u palači kneza od Mantove traži svoju kćer Gildu (dok mu dvorjani onemogućuju prolaz i, dakako, ne žele otkriti gdje je ona). To je dubok i intenzivnim emocijama prožet *psihogram* zabrinutog oca koji je spreman učiniti sve da bi kćer pronašao i spasio od pogibelji koju sluti. Fascinantan je i raspon psiholoških stanja koje Verdi maestralno ocrtava glazbom, od Rigolettova zastrašujućeg bijesa do poniznosti i skršenosti u molbi. Po majstorstvu transformacije stihova u glazbu i silini kojom stopljene riječi i tonovi djeluju na slušatelje, to mjesto gotovo nema premca u cijeloj opernoj literaturi 19. stoljeća. Duet Gilde i Rigoletta iz drugoga čina opere koji počinje riječima ***Tutte le feste al tempio...*** (*Na svaki se blagdan u crkvi...*), trenutak u kojem Rigoletto napokon pronalazi Gildu, ona mu otkriva da

je zaljubljena u kneza, a on je zatim toplim riječima umiruje i tješi, poetičan je i intiman, prepun najčistijega lirizma, ali istovremeno uzbudljiv i ispunjen snažnim emocijama.

Iako je **Cavalleria rusticana** (hrv. *Seosko viteštvo*) de facto prva izvedena (a druga dovršena) opera talijanskoga majstora **Pietra Mascagnija** (Livorno, 7. prosinca 1863. – Rim, 2. kolovoza 1945.) s kojom se još kao mladić 1889. prijavio na natječaj operi jednočinki u Rimu i osvojio prvu nagradu, ona mu je nakon praizvedbe u Vječnom Gradu 17. svibnja 1890. gotovo „preko noći“ donijela svjetsku slavu i toliku zaradu od sljedećih izvedbi da do kraja života više ništa nije trebao raditi, mogao je živjeti samo od tantijema.

Cavalleria je postala i otjelotvorenje i paradigma verističke opere, glazbeno djelo koje je objedinilo i stopilo sve glazbene i literarne elemente verizma, umjetničkog pokreta s izvorom u talijanskoj književnosti 19. stoljeća, iz kojega je libreto opere izravno i proistekao kao jedna od pripovijetki iz zbirke *Sicilijanske pripovijetke* Giovannija Verge, koji je, uz Giovannija Targioni-Tozzettija i Guida Menascija, bio i libretist Mascagnijeve opere. Karakteristike glazbenog verizma koji odražava težnju realističkom prikazivanju sudbina, žestinu strasti i duboko podsvjesne i mutne nagone koji često vode tragičnim završecima, koncentrirane su u *Cavalleriji* u pjevnoj melodici, koja se zbog težnje za isticanjem dramatskih efekata udaljava od *bel canto*. Orkestralni **Intermezzo** iz opere mala je „oaza“ mira i spokoja u uskovitanom vrtlogu strasti protagonista i zbivanja te simbolizira pobožnu atmosferu u kojoj vjernici izlaze iz crkve na uskršno jutro. Predivnu, meditativnu glazbu *Intermezza* svijet poznaje i iz filmskog remek-djela Francisa Forda Coppole, iz trećega dijela filmske sage *Kum*, kojom se pridonosi potresnom završetku filma.

Najpopularnija operna arija svih vremena ili „arija svih opernih arija“ u žanru *opere buffa* zasigurno je kavatina Figara poznata pod naslovom **Largo al factotum** (*Mjesta za glavnoga u gradu*) iz prvoga čina opere **Seviljski brijač Gioachina Rossinija** (Pesaro, 29. veljače 1792. – Passy, Pariz, 13. studenoga 1868.). Rossinijev genij obilježio je operno stvaralaštvo cijeloga 19. stoljeća i utjecao na sve operne skladatelje za njegova života, ali i duboko u 20. stoljeće, sve do Igora Stravinskog. O njegovoj istinskoj veličini ali i skromnosti, govori i njegova općepoznata izjava da je Mozart bio „divljenje njegove mladosti, očajanje njegovih zrelih dana i utjeha starosti“. Rossini ne samo da je glazbenom svijetu namro brojne čudesno lijepe opere, nego je vrstu i obogatio i oplemenio njim inovacijama svojega kreativnog genija, od kojih je možda najvažnija bila preuzimanje i prožimanje i „prebacivanje“ elemenata *opere serie* u *operu buffo* i obratno. Figarova kavatina *Largo al factotum* uistinu ne treba nikakvo posebno objašnjenje: ona ne samo da je dio opće kulture svakoga

obrazovanijeg stanovnika ovoga planeta, nego čak i ne zahtijeva poznavanje sadržaja opere čiji je dio, da bi nas opčinila. Svojom čudesnom glazbenom fizionomijom i melodijom koja nas uvijek privuče i koju mnogi od nas pjevuše i pod tušem, jednostavno oduševljava, i kod većine nas budi osjećaj sreće poput najčišćeg ekstrakta endorfina i serotonina. Ako se čovječanstvo ikad bude predstavljalo izvanzemalcima, *Largo al factotum* bit će važna karika u njihovu razumijevanju našega uma.

U superlativima možemo govoriti i o opernom stvaralaštvu **Giacoma Puccinija** (Lucca, 22. prosinca 1858. – Bruxelles, 29. studenoga 1924.). Sljedbenik glazbenoga verizma poput svojega zemljaka Mascagnija, Puccini je svojim operama velike umjetničke vrijednosti utisnuo dubok pečat europskoj kulturi na prijelazu 19. u 20. stoljeće. Njegov zvjezdani uspon počinje izvedbom opere *Manon Lescaut* u Torinu 1893. godine. Sljedećih godina praizvedbama opera *La Bohème* (1896.), *Tosca* (1900.) i *Madama Butterfly* (1904.) Puccini postaje planetarno poznat. Kao kuriozum djeluje podatak da je kao jedan od prvih ljubitelja brzih automobila, Puccini 1903. postao najpoznatija osoba u novootvorenoj rubrici novinskih crnih kronika – o automobilskim nesrećama; naime, godinama se nije potpuno oporavio od teške automobilske nesreće. Smrt (kojoj je tada jedva umaknuo), doduše utjelovljena u neobična, kontrastna ruha i priče, potka je njegova ciklusa *Triptih* koji se sastoji od triju opernih jednočinki (*Plašt*, *Sestra Angelica* i **Gianni Schicchi**). *Triptih* je praizveden 14. prosinca 1918. u jednoj od najpoznatijih opernih kuća na svijetu – njujorškoj Metropolitan operi. Danas se relativno rijetko izvodi u jednoj večeri kao cjelina; no zbog svoje duhovitosti, vedrine i lucidnog libreta, iako jednočinka, *Gianni Schicchi* uvijek iznova nalazi put do svjetskih pozornica. Fabula opere, uistinu neobično, preuzeta je iz Danteova *Pakla*, i to iz 30. pjevanja: Gianni Schicchi dei Cavacanti je Firentinac iz 13. stoljeća. Dante ga je smjestio u pakao zato što je na nevjerovatan i komičan način, glumeći i oponašajući pred notarom svojega umrlog rođaka Donatija, krivotvorio njegov testament i tako si pribavio pozamašnu svoticu, ostavljajući ostatak obitelji na cjedilu.

Arija Laurette **O mio babbino caro** (*O tatiče moj dragi*) iz prvoga čina, uz ariju *Nessun dorma* iz trećega čina opere *Turandot*, najpoznatija je Puccinijeva arija i dokaz skladateljeva genija. Njezina posebnost i originalnost jest i u činjenici da je svojevrsna *travestija*: u njezinu naoko „iskrenom“ lirizmu, nebeski lijepoj melodiji, krije se zapravo prijetvornost jedne kćeri, njezina banalna i prozaična namjera da se umili „dragom svojem tatici“ kako bi dobila željeni prsten. U njoj „genijalni glazbeni psiholog“ Puccini slika tipičnu, gotovo arhetipsku ljudsku osobinu – žudnju za materijalnim – na neki način „podmećući“ pritom *bel canto* kao svojevrsno „kukavičje jaje“ da bi postigao sasvim drugačiji efekt, što je moguće primijetiti tek promatrajući širi kontekst radnje te uistinu zabavne, duhovite i šarmantne opere. Unatoč tom dodatnom značenjskom sloju, arija Laurette je pravi biser operne literature. Svaki put nas iznova zatravi istinskom ljepotom.

Uz Rossinija i Bellinija, treći velikan u opernom „trijumviratu“ prve polovice 19. stoljeća i jedan od najvećih skladatelja *bel canta* u povijesti nesumnjivo je **Gaetano Donizetti** (Bergamo, 29. studenoga 1797. – Bergamo, 8. travnja 1848.). Donizettijevu biografiju bitno određuje činjenica da potječe iz obitelji izuzetno siromašnih roditelja i da je gotovo cijelo djetinjstvo (do svoje jedanaeste godine) proživio u vlažnom podrumu kućerka daleko izvan gradskih zidina. No mali Donizetti (baš kao i svi ljubitelji opere na svijetu) imao je sreću da je u bazilici u Bergamu njegovu veliku glazbenu nadarenost otkrio zborovođa, Nijemac Simon Mayr, i sam važan operni skladatelj toga vremena, koji ga je nakon devetogodišnje temeljite poduke poslao na studij glazbe u Bolognu svojem prijatelju, skladatelju o. Stanislau Matteiju. Jednoj se činjenici i danas možemo čuditi u Donizettijevoj biografiji: tek je svojom trideset prvom skladanom operom uspio postići svjetski uspjeh! Bila je to njegova glasovita tragična opera (*tragedia lirica*) *Anna Bolena*, koju je skladao 1830. godine. U relativno kratkom životu, obilježenom osobnim tragedijama (izgubio je obje kćeri i suprugu), Donizetti je skladao zadivljujući broj od 71 opere. Mnoge i danas žive na opernim scenama i oduševljavaju publiku cijeloga svijeta. Spomenimo *Ljubavni napitak* (1832.), *Lucreziju Borgiu* (1833.), *Favoritkinju*, *Kći pukovnije* (obje 1840.) ili *Don Pasqualea* (1843.). I njegova *melodramma semiserio* ***Linda iz Chamounixa*** koju je skladao 1842., kad je bila i praižvedena u Beču, vrlo brzo je postigla svjetsku slavu (već 1847. izvedena je u New Yorku u Palm's Opera House [poslije Burton's Theatre]), no ubrzo je pala u zaborav, iz kojega ju je „oteo“. Arturo Toscanini u povijesnoj izvedbi u milanskoj Scali 1902. godine. *Linda iz Chamounixa* nudi zanimljivu priču koja počinje i završava u idiličnom seoskom ambijentu Chamounixa, dok se srednji dio događa u Parizu. Završetak opere dostojan je najboljih holivudskih ljubavnih filmova, u kojima dvoje protagonista, nakon niza peripetija, nalazi apsolutnu ljubavnu sreću koju s njima na završnoj svečanosti dijeli cijelo selo. Zanimljivo je da je poznatu kavatinu ***O luce di quest' anima*** (*O svjetlo moje duše*) iz prvoga čina opere, u kojem Linda pjeva o svojoj ljubavi prema grofu Carlu di Sirval, Donizetti skladao tek naknadno, i to za parišku izvedbu opere 17. studenoga 1842. Kao jedan od dragulja *bel canta* i koloraturnog pjeva, kavatina po ljepoti, ali i teškoćama koje postavlja pred interpretkinje, po virtuoznosti i maštovitosti te nadahnuću melodijske linije, stoji uz bok najvećim svjetskim arijama te vrste. Može se usporediti s arijom Kraljice noći Mozartove *Čarobne frule* te je čest dodatak na koncertima najvećih sopranistica svijeta.

Charles Gounod

Je veux vivre,

arija Julije iz 1. čina opere *Romeo i Julija*

Libreto: Jules Barbier i Michel Carré prema tragediji *Romeo i Julija* Williama Shakespearea

Ah!
Je veux vivre
Dans ce rêve qui m'enivre;
Ce jour encore,
Douce flamme,
Je te garde dans mon âme
Comme un trésor!
Cette ivresse
De jeunesse
Ne dure, hélas! qu'un jour!
Puis vient l'heure
Où l'on pleure,
Le coeur cède à l'amour,
Et le bonheur fuit sans retour.
Je veux vivre, etc
Loin de l'hiver morose
Laisse-moi sommeiller
Et respirer la rose
Avant de l'effeuiller.
Ah! Ah!
Douce flamme,
Reste dans mon âme
Comme un doux trésor
Longtemps encore!

Ah!
Hoću živjeti
U ovom snu što me opija
Još ovaj dan!
Mili plame,
Čuvam te u svojoj duši
Poput blaga!
Ova opijenost
Mladošću
Traje, jao, samo dan!
Tad stiže tren
Kad se plače,
Srce popusti ljubavi,
I sreća nepovratno pobjegne.
Hoću živjeti, itd.
Daleko od turobne zime
Pusti me da snivam
I mirišem ružu
Prije negoli joj otkinem laticu.
Ah! Ah!
Mili plame,
Ostani u mojoj duši
Kao milo blago
Još dugo!

Vincenzo Bellini

Eccomi in lieta vesta... Oh! Quante volte,

recitativ i romanca Julije iz 1. čina opere *Capuleti i Montecchi*

Libreto: Felice Romani prema tragediji *Romeo i Julija* Williama Shakespearea

Eccomi in lieta vesta...
Eccomi adorna come vittima all'ara.
Oh! Almen potessi qual vittima
cader dell'ara al piede!
O nuziali tede,
abborrite così, così fatali,
siate, ah, siate per me faci ferali.
Ardo... una vampa,
un foco tutta mi strugge.
(*Si affaccia alla finestra, e ritorna.*)
Un refrigerio ai venti io chiedo invano.
Ove sei tu, Romeo? In qual terra t'aggiri?
Dove, dove inviarti i miei sospiri?

Evo me odjevene za radostan dan...
Evo me urešene poput žrtve na oltaru.
Oh! Da bar poput žrtve mogu
pred oltarom skončat!
O svadbene baklje,
Meni tako grozne, tako kobne,
budite, ah, budite za me samrtne zublje.
Gorim... plamen me,
oganj me cijelu sažiže.
(*Pogleda kroz prozor i vrati se.*)
Zalud vjetro molim da me osvyže.
Gdje si ti, Romeo? Po kojem kraju lutaš?
Kamo, kamo da pošaljem ti svoje uzdahe?

Oh, quante volte, oh quante
ti chiedo al ciel piangendo!
Con quale ardor t'attendo,
e inganno il mio desir!
Raggio del tuo sembiante
ah! parmi il brillar del giorno:
ah! l'aura che spira intorno
mi sembra un tuo sospir.

Oh, koliko puta, oh, koliko,
plačuci nebo molim da te vrati!
S kakvom te žudnjom čekam,
a svoju želju zavaravam!
Tvoj obasjani lik,
ah, pričinja mi se dnevno svjetlo:
ah, povjetarac što okolo piri
meni je nalik na tvoj uzdah.

Giuseppe Verdi

Cortigiani, vil razza dannata,
arija Rigoletta iz 2. čina opere *Rigoletto*

Libreto: Francesco Maria Piave prema drami *Kralj se zabavlja* Victora Hugoa

Cortigiani, vil razza dannata,
per qual prezzo vendeste il mio bene?
A voi nulla per l'oro sconviene!...
ma mia figlia è impagabil tesoro.
La rendete... o se pur disarmata,
questa man per voi fora cruenta;
nulla in terra più l'uomo paventa,
se dei figli difende l'onore.

Quella porta, assassini, assassini,
m'aprite, la porta, la porta,
assassini, m'aprite.

Ah! voi tutti a me contro venite!...
tutti contra me!... Ah!...
Ebben, piango... Marullo... signore,
tu ch'hai l'alma gentil come il core,
dimmi tu dove l'hanno nascosta?...
Marullo... signore,
dimmi tu dove l'hanno nascosta?
È là? non è vero? è là?
non è vero? è là? non è vero?...
tu taci!... ohimè!

Miei signori... perdono, pietate...
al vegliardo la figlia ridate...
ridonarla a voi nulla ora costa,
a voi nulla ora costa, tutto,
tutto al mondo è tal figlia per me.
Signori, perdon, perdono, pietà;
ridate a me la figlia;
tutto al mondo è tal figlia per me,
ridate a me la figlia;
tutto al mondo ell'è per me.
Pietà, pietà, signori,
pietà, signori, pietà.

Dvorani, prokleti soju podli,
pošto ste prodali moje zlato?
Vama za zlato ništa nije ispod časti!...
no moja je kći neprocjenjivo blago.
Vratite je... ili ćete stradati od ove ruke,
premda je nenaoružana;
više se ničega na ovom svijetu čovjek ne boji
kad brani čast svoje djece.

Ta mi vrata, zlotvori, zlotvori,
otvorite, vrata mi, vrata,
ubojice, otvorite.

Ah! Svi na mene nasrćete!...
svi na mene!... Ah!...
Pa dobro, plačem... Marullo... gospodine,
ti kojemu je duša plemenita kao i srce,
kaži mi gdje su je skrili!...
Marullo... gospodine,
kaži mi gdje su je skrili?
Ondje je? Zar ne? Ondje je?
Zar ne? Ondje je? Zar ne?...
ti šutiš... jao!

Gospodo moja... oprostite, smilujte se...
kćer starcu vratite...
date mu li je, vas ništa ne stoji,
vas sada ništa ne stoji, a sve,
sve na svijetu je moja kći meni.
Gospodo, oprostite, oprostite, smilujte se;
kćer meni vratite;
sve je na svijetu meni moja kći,
vratite mi moju kćer;
ona mi je sve na svijetu.
Milost, milost, gospodo,
milost, gospodo, milost.

Giuseppe Verdi

Tutte le feste al tempio... Vendetta,
duet Gilde i Rigoletta iz 2. čina opere *Rigoletto*

Libreto: Francesco Maria Piave prema drami *Kralj se zabavlja* Victora Hugoa

Gilda

Tutte le feste al tempio
mentre pregava Iddio,
bello e fatale un giovine
offriasi al guardo mio...
se i labbri nostri tacquero,
dagli occhi il cor, il cor parlò.
Furtivo fra le tenebre
sol ieri a me giungeva...
Sono studente, povero,
commosso mi diceva,
e con ardente palpito
amor mi protestò.
Partì... il mio core aprivasi
a speme più gradita,
quando improvvisi apparvero
color che m'han rapita,
e a forza qui m'addussero
nell'ansia più crudel.

Rigoletto

Ah!
(Solo per me l'infamia
a te chiedeva, o Dio...
ch'ella potesse ascendere
quanto caduto er'io...
Ah presso del patibolo
bisogna ben l'altare!...
ma tutto, ma tutto ora scappare...
l'altare... si rovesciò!
tutto scappare...
l'altar... si rovesciò! ah!...)
Piangi! piangi fanciulla,
fanciulla piangi...

Gilda

Padre!

Rigoletto

scorrer, scorrer fa il pianto sul mio cor.

Gilda

Na svaki se blagdan u crkvi,
dok sam se molila Bogu,
lijep i koban mladić
nadavao mojemu pogledu...
dok su nam usne šutjele,
iz očiju je srce, srce govorilo.
Krišom je u mraku
jučer sâm došao k meni...
Siromašan sam student,
ganuto mi je rekao,
i s ustreptalim mi žarom
izjavio ljubav.
Otišao je... a moje je srce
stalo gajiti još dražu nadu,
kadli najednom iskrснуše
oni što su me oteli,
i silom me amo doveli
u najgoroj strepnji.

Rigoletto

Ah!
(Da samo mene snađe bruka
molio sam te, o Bože...
da se ona uzvisi
koliko sam ja nisko pao...
Ah, uz vješala
doista treba da stoji oltar!...
No sve, no sve sad nestaje...
oltar se... srušio!
sve nestaje...
oltar se... srušio! ah!...)
Plači! Plači, djevojčice,
djevojčice, plači...

Gilda

Oče!

Rigoletto

lij, lij suze na mojim grudima.

Gilda

Padre, in voi parla un angel
per me consolator.

Rigoletto

Piangi,

Gilda

Padre, in voi parla un angel...

Rigoletto

piangi, fanciulla, fanciulla, piangi...

Gilda

padre, in voi parla un angel...

Rigoletto

scorrer, scorrer fa il pianto sul mio cor.

Gilda

padre, in voi parla un angel

Rigoletto

Piangi, piangi, piangi, scorrer fa il pianto

Gilda

consolator.

Rigoletto

sul mio cor.

Gilda

Padre, in voi parla un angel

Rigoletto

Piangi, piangi, piangi, scorrer fa il pianto

Gilda

consolator,

Rigoletto

sul mio cor,

Gilda

angel consolator, angel consolator, ah!

Gilda

Oče, iz vas govori anđeo
koji me tješi.

Rigoletto

Plači,

Gilda

Oče, iz vas govori anđeo...

Rigoletto

plači, djevojčice, djevojčice, plači...

Gilda

oče, iz vas govori anđeo...

Rigoletto

lij, lij suze na mojim grudima.

Gilda

oče, iz vas govori anđeo

Rigoletto

Plači, plači, plači, lij suze

Gilda

koji me tješi.

Rigoletto

na mojim grudima.

Gilda

Oče, iz vas govori anđeo

Rigoletto

Plači, plači, plači, lij suze

Gilda

koji me tješi,

Rigoletto

na mojim grudima,

Gilda

anđeo koji me tješi, anđeo koji me tješi, ah!

Rigoletto

fa il pianto sul mio cor, fa il pianto sul mio cor, ah!

Gilda

consolator, ah!

Rigoletto

ah! sul mio cor, ah!

Gilda

padre, in voi un angel, un angel consolator.

Rigoletto

scorrer fa il pianto, mia figlia, mia figlia, sul mio cor.
Compiuto pur quanto a fare mi resta...
lasciare potremo quest'aura funesta.

Gilda

Si

Rigoletto

(E tutto un sol giorno cangiare potè...)

No, vecchio, t'inganni... un vindice avrai!
Si, vendetta, tremenda vendetta
di quest'anima è solo desio...
di punirti già l'ora s'affretta,
che fatale per te tuonerà.
Come fulmin scagliato da Dio,
come fulmin scagliato da Dio,
te colpì il buffone saprà.

Gilda

O mio padre, qual gioja feroce
balenarvi ne gl'occhi vegg'io!..

Rigoletto

Vendetta!

Gilda

Perdonate, a noi pure una voce
di perdono dal cielo verrà,

Rigoletto

Vendetta!

Rigoletto

plači na mojim grudima, plači na mojim grudima, ah!

Gilda

tješi, ah!

Rigoletto

ah! na mojim grudima, ah!

Gilda

oče, iz vas govori anđeo, anđeo koji me tješi.

Rigoletto

lij suze, kćeri moja, kćeri moja, na mojim grudima.
Kad obavim još što mi je činiti...
ostavit ćemo za sobom ove strahote.

Gilda

Hoćemo.

Rigoletto

(A sve je promijenio jedan jedini dan...)

Neće, starče, griješiš... netko će te osvetiti!
Jest, osveta, strahovita osveta
jedino je što želi ova duša...
već se bliži tren da budeš kažnjen
koji će za te kobno zagrmjeti.
Kao da te munjom ošinuo Bog,
kao da te munjom ošinuo Bog,
smaknut će te dvorska luda.

Gilda

O, oče moj, kakvom okrutnom radošću
vidim da vam plamte oči!...

Rigoletto

Osveta!

Gilda

Oprostite, pa će i nama glas
oprosti doći s neba,

Rigoletto

Osveta!

Gilda
perdonate, perdonate.

Rigoletto
No! No!

Gilda
(Mi tradiva, pur l'amo; gran Dio,
per l'ingrato ti chiedo pietà!)

Rigoletto
Come fulmin scagliato da Dio,

Gilda
Perdonate...

Rigoletto
te colpire il buffone saprà,

Gilda
A noi pure il perdono dal ciel verrà,

Rigoletto
colpire te il buffone, te colpire saprà,

Gilda
a noi pure il perdono dal ciel verrà,

Rigoletto
colpire il buffone, te colpire saprà,

Gilda
a noi verrà, ah perdonate, perdonate.

Rigoletto
Si, sì, colpire, te colpire il buffone saprà.

Gilda
oprostite, oprostite.

Rigoletto
Neću! Neću!

Gilda
(Varao me je, a ipak ga ljubim; veliki Bože,
molim te da se smiluješ nezahvalniku!)

Rigoletto
Kao da te munjom ošinuo Bog,

Gilda
Oprostite...

Rigoletto
smaknut će te dvorska luda,

Gilda
I nama će oprost doći s neba,

Rigoletto
tebe će smaknuti, smaknut će te luda,

Gilda
i nama će oprost doći s neba,

Rigoletto
smaknut će te, smaknut će te luda,

Gilda
nama će oprost doći, ah, oprostite, oprostite.

Rigoletto
Jest, jest, tebe će smaknuti dvorska luda.

Gioachino Rossini

Largo al factotum, kavatina Figara iz 1. čina opere *Seviljski brijač*
Libreto: Cesare Sterbini prema komediji *Seviljski brijač* Pierrea Beumarchaisa

(La ran la lera la ran la lera
la ran la lera la ran la la.)
Largo al factotum della città, largo!
La ran la, la ran la, la ran la, la.
Presto a bottega che l'alba è già, presto!
La ran la, la ran la, la ran la, la.

Ah, che bel vivere, che bel piacere,
che bel piacere per un barbiere
di qualità, di qualità!
Ah, bravo Figaro, bravo, bravissimo, bravo!
La ran la, la ran la, la ran la, la.
Fortunatissimo per verità, bravo!
La ran la, la ran la, la ran la, la.
Fortunatissimo per verità,
fortunatissimo per verità.
La, la ran la, la, la ran la, la ran la,
la ran la, la ran la, la ran la.
Pronto a far tutto, la notte e il giorno,
sempre d'intorno, in giro sta.
Miglior cuccagna per un barbiere,
vita più nobile, no, non si dà.
La, la ran la, la ran la, la ran la,
la ran la, la ran la, la ran la, la ran la.
Rasori e pettini, lancette e forbici
al mio comando tutto qui sta,
rasori e pettini, lancette e forbici
al mio comando tutto qui sta.
V'è la risorsa, poi, del mestiere...
colla donnetta... col cavaliere,
colla donnetta... la, le ran le ra...
col cavaliere... la, la ran la... la... la.
Ah, che bel vivere, che bel piacere,
che bel piacere per un barbiere
di qualità, di qualità!
Tutti mi chiedono, tutti mi vogliono,
donne, ragazzi, vecchi, fanciulle.
Qua la parrucca... Presto la barba...
qua la sanguigna... presto il biglietto...
Tutti mi chiedono, tutti mi vogliono,
tutti mi vogliono, tutti mi vogliono,
Qua la parrucca... presto la barba...
presto il biglietto...

(La ran la lera la ran la lera
la ran la lera la ran la la.)
Mjesta za glavnoga u gradu, mjesta!
La ran la, la ran la, la ran la, la.
Žurno u radnju, jer već je zora, žurno!
La ran la, la ran la, la ran la, la.

Ah, kako lijepo živi, kako uživa svojski,
kako uživa svojski pravi brijač
od zanata, od zanata!
Izvrсно, Figaro, izvrсно, izvrсно, izvrсно!
La ran la, la ran la, la ran la, la.
Zbilja je sretne ruke, sjajan je!
La ran la, la ran la, la ran la, la.
Zbilja je sretne ruke,
zbilja je sretne ruke.
La, la ran la, la, la ran la, la ran la,
la ran la, la ran la, la ran la.
Spreman se latit svega, noću i danju,
uvijek gdje treba, svuda se kreće.
Veće slasti i lasti za brijača,
uglednijeg života, ne, na svijetu nema.
La, la ran la, la ran la, la ran la,
la ran la, la ran la, la ran la, la ran la.
Britve i češljevi, škare i skalpeli,
sve je tu na moju zapovijed,
britve i češljevi, škare i skalpeli,
sve je tu na moju zapovijed.
Još k tome pride uz posao ide...
od ženice... od gospodina,
od ženice... la, le ran le ra...
od gospodina... la, la ran la... la... la.
Ah, kako lijepo živi, kako uživa svojski,
kako uživa svojski pravi brijač
od zanata, od zanata!
Baš svi me traže, baš svi me hoće,
žene, mladići, starci, djevojke.
Vlasulju amo... Brijanje, brzo...
tu pijavicu stavi... daj brzo račun...
Baš svi me traže, baš svi me hoće,
baš svi me hoće, baš svi me hoće.
Vlasulju amo... Brijanje, brzo,
daj brzo račun...

Figaro, Figaro, Figaro, Figaro, Figaro,
Figaro, Figaro, Figaro, Figaro!
Ahimè! ahimè! che furia! ahimè che follia!
uno alla volta, per carità, per carità,
per carità, uno alla volta, uno alla volta,
uno alla volta, per carità!
Figaro!... Son qua. Ehi Figaro! Son qua.
Figaro qua, Figaro là, Figaro qua, Figaro là,
Figaro su, Figaro giù, Figaro su, Figaro giù.
Pronto prontissimo son come il fulmine,
sono il factotum della città, della città,
della città, della città, della città.
Ah, bravo Figaro, bravo, bravissimo,
ah, bravo Figaro, bravo, bravissimo,
a te fortuna, a te fortuna,
a te fortuna non mancherà.
La, la ran la, la ran la, la ran la,
la ran la, la ran la, la ran,
a te fortuna, a te fortuna,
a te fortuna non mancherà.
Sono il factotum della città,
sono il factotum della città,
della città, della città, della città.

Figaro, Figaro, Figaro, Figaro, Figaro,
Figaro, Figaro, Figaro, Figaro!
Jao i joj, kakva žurba, jao, koja gužva!
Jedan po jedan, za milog Boga, za milog Boga.
Za milog Boga, jedan po jedan, jedan po jedan,
jedan po jedan, za milog Boga!
Figaro!... Tu sam. Hej, Figaro! Tu sam.
Figaro tu, Figaro tam, Figaro tu, Figaro tam,
Figaro gor, Figaro dol, Figaro gor, Figaro dol.
Spreman i hitar kao munja,
za sve sam glavni u gradu svom, u gradu svom,
u gradu svom, u gradu svom, u gradu svom.
Izvršno, Figaro, izvršno, izvršno,
izvršno, Figaro, izvršno, izvršno,
tebi sreće, tebi sreće,
tebi sreće manjkat neće.
La, la ran la, la ran la, la ran la,
la ran la, la ran la, la ran,
tebi sreće, tebi sreće,
tebi sreće manjkat neće.
Za sve sam glavni u gradu svom,
za sve sam glavni u gradu svom,
u gradu svom, u gradu svom, u gradu svom.

Giacomo Puccini

O mio babbino caro, arija Laurette iz 1. čina opere *Gianni Schicchi*
Libreto: Giovacchino Forzano prema *Božanstvenoj komediji* Dantea Alighierija

O mio babbino caro,
mi piace, è bello, bello,
Vo' andare in Porta Rossa [it]
a comperar l'anello!

Sì, sì, ci voglio andare!
E se l'amassi indarno,
andrei sul Ponte Vecchio,
ma per buttarmi in Arno!

Mi struggo e mi tormento!
O Dio, vorrei morir!
Babbo, pietà, pietà!
Babbo, pietà, pietà!

O tatice moj dragi,
sviđa mi se, lijep je, lijep;
Želim poći u Ulicu crvenih vrata
da kod zlatara kupim prsten!

Da, da, želim poći!
A kad bih ga ljubila uzalud,
otišla bih na Ponte Vecchio,
ali zato da se s njega bacim u Arno!

Zlopatim se i mučim!
Oh, Bože, htjela bih umrijeti!
Tatice, smiluj se, smiluj se!
Tatice, smiluj se, smiluj se!

Gaetano Donizetti

O luce di quest' anima, arija Linde iz 1. čina opere *Linda iz Chamounixa*
Libreto: Gaetano Rosso prema *Milosti Božjoj (La grâce de Dieu)*
Adolphe-Philippea d'Enneryja i Gustavea Lemoinea

O luce di quest'anima,
delizia, amore e vita,
la nostra sorte unita,
in terra, in ciel sarà.
Deh, vieni a me, riposati
su questo cor che t'ama,
che te sospira e brama,
che per te sol vivrà.

O svjetlo moje duše,
radosti, ljubavi i živote,
sjedinjena će nam sudbina
biti na zemlji, na nebu.
Ah, dođi k meni, otpočini
na ovom srcu što te ljubi,
što za tobom uzdiše i čezne,
što živjet će samo za te.

Organizator i nakladnik: Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog,
Zagreb, Trg Stjepana Radića 4
Za nakladnika: Dražen Sirišćević, ravnatelj
Producentica: Dubravka Bukojević
Urednica: Jelena Vuković
Autor teksta: Davor Merkaš
Prijevod s talijanskoga: Morana Čale
Lektorica: Rosanda Tometić
Oblikovanje i grafička priprema: Daniel Ille
Tisak: Intergrafika TTŽ d.o.o., Zagreb
Naklada: 250 primjeraka
Cijena: 20 kuna
www.lisinski.hr

LISINSKI
SUBOTOM
UVJEK
LISINSKI
NEPROCIJENIV DOŽIVLJAJ!
21/22

Subota, 13. 11. 2021.

CAMERON CARPENTER

orgulje

Program:

Johann Sebastian Bach: *Goldberg varijacije*, BWV 988 (obrada: Cameron Carpenter)
Cameron Carpenter: Improvizacije

On je ekscentričan i bachocentričan. On je jedinstven. On je najveći virtuoz orgulja koji je od starog crkvenog i koncertnog glazbala učinio najuzbudljiviji instrument 21. stoljeća. On je Cameron Carpenter, jedan od najosebujnijih svjetskih orguljaša.

Počevši od njegove medijske prezentacije do repertoara koji izvodi, taj *enfant terrible*, kako su ga prozvali mediji, istovremeno izaziva divljenje i negodovanje publike i glazbene kritike. Njegova dva prethodna koncerta u ciklusu *Lisinski subotom* ubrajaju se među najčudesnija iskustva ne samo za publiku nego i za život raskošnih orgulja *Lisinskog*. Nitko poput Camerona nije tako veličanstveno otkrio i pokazao mogućnosti „kraljice instrumenata“, a posljednji put hrvatskoj je publici predstavio i vlastite orgulje, izrađene prema svojim orguljaškim snovima i uputama; to su posebno za njega konstruirane i proizvedene „međunarodne putujuće orgulje“. Instrument s kojim putuje po svijetu fantastičan je spoj zvukova svih najvećih svjetskih orgulja, akustičnog, elektroničkog i digitalnog načina proizvodnje zvuka. Nema glazbe koju taj Amerikanac ne može odsvirati na orguljama! Još je kao dječak svirao vlastitu orguljašku obradu ni manje ni više nego *Pete simfonije* Gustava Mahlera. I dok ga ugledni njemački tjednik *Die Zeit* opisuje kao „palog anđela koji orguljama vraća njihov izvorni grijeh“, Cameron Carpenter, osim po virtuoznoj izvedbi, pozornost šire (neglazbene) javnosti privlači nekonvencionalnim životnim stilom, dijametralno suprotnim od predodžbe o orguljašu, ali i o klasičnom glazbeniku općenito; od neobičnih odjevnih kombinacija, poput šljokičastih kombinezona i prozirnih majica, do izazovnih fotografija koje koketiraju s umjetnikovom seksualnošću.

Orguljaška senzacija i čudo bez premca i presedana!

LISINSKI
SUBOTOM
UVJEK
LISINSKI
NEPROCIJENIV DOŽIVLJAJ!
21/22

Subota, 27. 11. 2021.

Proslava stogodišnjice Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu

I. KULJERIĆ: ANIMAL FARM, OPERA BASNA

SIMFONIJSKI ORKESTAR I

ZBOR MUZIČKE AKADEMIJE SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

MLADEN TARBUK, dirigent

KREŠIMIR DOLENČIĆ, redatelj

Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu
Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu
Akademija dramske umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu
Tekstilno-tehnološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

„Nije se više znalo tko je svinja, a tko čovjek...“ Tim riječima George Orwell, engleski književnik, završava svoju genijalnu alegorijsku basnu *Životinjska farma*. To distopijsko remek-djelo napisao je 1945. i gotovo proročanski podastro viziju budućnosti, osuđujući društvene pojave poput pohlepe i želje za moći (koje utjelovljuju svinje), ali i apsolutnu poslušnost i nedostatak kritičkog razmišljanja (što utjelovljuju ovce). O popularnosti djela i njegovoj svesremenosti svjedoči i još jedan malokome nepoznat citat: „Sve su životinje jednake, ali neke životinje su jednakije od drugih!“ Svaka sličnost s našim životima, naravno, posve je slučajna. Igor Kuljerić je u ingenioznoj glazbenoj adaptaciji Orwellove *Životinjske farme* stvorio istinski spektakl i dao oduška svojoj bogatoj mašti i nadahnuću. Obuhvatio je sve: mjuzikl, jazz, pop, operu, crnačke i duhovne pjesme, i vokalnom obilju od stotinjak pjevača na sceni pridodao pratnju velikoga simfonijskog orkestra od gotovo isto toliko svirača! Ta opera-basna, kako ju je nazvao sam autor, bogata je sjajnom glazbom: efektom, atraktivnom i komunikativnom! U sklopu proslave stote godišnjice osnutka Muzičke akademije u Zagrebu, djelo će izvesti Simfonijski orkestar i Zbor Muzičke akademije pod ravnanjem hrvatskoga dirigenta i profesora Akademije Mladena Tarbuka. Sudjeluju studenti Akademije likovnih umjetnosti, Akademije dramske umjetnosti, Tekstilno-tehnološkog fakulteta i Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Redatelj je Krešimir Dolenčić. U osmišljavanju i izradi kostima studente vodi Barbara Bourek. Scenografija je rad Tanje Lacko, a svjetlo Denisa Šesnića; vizualni identitet izradit će studenti Romane Kaj.

GRAD
ZAGREB

 otpbanka

ZAGREB
city of art

JutarnjiLIST

Koncert realiziran u suradnji s
Veleposlanstvom Republike Koreje

주크로아티아대한민국대사관
VELEPOS LANSTVO REPUBLIKE KOREJE

 LISINSKI